

Tiina Raevaaralle Tiedonjulkistamisen valtionpalkinto

KIRJAILIJA, TIEDETOIMITTAJA ja Skepsis ry:n varapuheenjohtaja Tiina Raevaaralle myönnettiin Tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2015 ”ajankohtaisesta ja asiantuntevasta tiedonjulkistamisesta eri medioissa”. 15 000 euron palkinnon luovutti opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen 27.11. Tieteiden talolla Helsingissä.

Palkintoperustelujen mukaan vapaana kirjoittajana työskentelevä Raevaara (s. 1979) tuo tieteellisen näkökulman yhteiskunnalliseen keskusteluun. Raevaara kohdistaa tervettä kritiikkiä tiedeuutisoinnille, tuo tieteen menetelmät lähemmäksi yleisöä ja karkottaa väsymättä huuhaata.

”Suositussa Tarinoita tieteestä -blogissaan Raevaara käsittelee tiedettä laajasti. Aiheiden kirjo vaihtelee lääketieteestä ja fysiikasta ympäristökysymyksiin, liikennesuunnitteluun ja rikostilastoihin. Kirjoitukset taustoittavat tiedeuutisia, oikaisevat väärinkäsityksiä ja tuovat esille uusia näkökulmia. Skepsis ry:n varapuheenjohtajanakin toimivan Raevaaran lempiaiheita ovat pseudotiede ja huuhaa, joiden yhteiskunnallisia ilmentymiä hän tarkkanäköisesti paikantaa ja kritisoii.”

Palkintoperusteluissa kiitetään myös sitä, että usein kirjoitukset kumpuavat ajankohtaisesta uutisesta, jota Raevaara kommentoi nopeasti, muutaman tunnin kuluessa uutisen julkaisemisesta. Raevaaran huomiot median

tavasta käsitellä tiedettä ovat hyödyllistä luettavaa sekä toimittajille että yleisölle.

”Kenties tutkijataustansa takia Raevaara käsittelee myös tutkimuksen etiikkaa ja menetelmiä. Nämä ovat tieteen ymmärtämisen kannalta olennaisia asioita, jotka kuitenkin usein jäävät tiedejournalismissa käsittelemättä. Raevaara osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun aktiivisena esiintyjänä ja luotettavana haastateltavana. Kun Yle pyysi yleisöä valitsemaan suomalaisen tieteen kasvoja, Raevaara sijoittui kuudenneksi.”

Raevaara saa kiitosta lisäksi siitä, että kaunokirjallisuuttakin kirjoittavana henkilönä hänellä on kieli hallussaan. Hän esittelee argumenttejaan tyylikkäästi ja maltillisesti, myös keskustellessaan erimielisten kanssa. Vihapuheen ja provosointien maailmassa Raevaara tuo keskusteluihin järjen äänen.

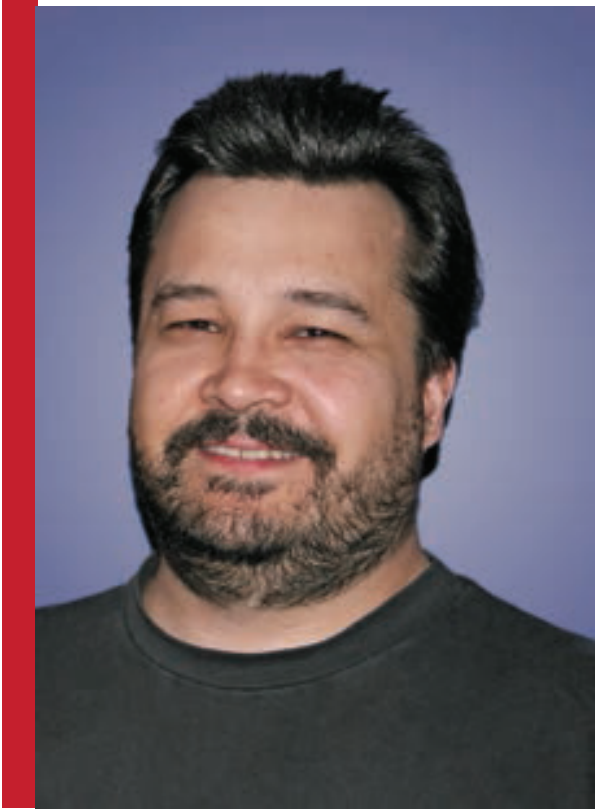
Tiina Raevaaralle valtionpalkinto oli täydellinen yllätys, mutta erittäin tervetullut sellainen.

”Viimeiset pari vuotta ovat olleet todella kiireisiä, ja päätyöni eli kirjojen kirjoittamisen ohella olen kirjoittanut tieteestä eri lehtiin, kiertänyt puhumassa tutkijoille ja opiskelijoille, vierailut televisiossa ja radiossa. Koen palkinnon hyvin kannustavana: kannattaa ilmeisesti jatkaa samalla tiellä.”

JARI LOISA

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteeri Reetta Kettunen, opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen sekä Tiina Raevaara.

Puheenjohtajan palsta

OTTO J. MÄKELÄ

Aikakauden loppu?

JAMES RANDI SAI INNOITUKSEN TARJOTA palkintoa paranormaalien ilmiön tuottamisesta valvotussa oloissa radio-ohjelman paneelikeskustelussa jo yli viisikymmentä vuotta sitten, kun parapsykologi kehotti häntä ”laittamaan rahansa puheidensa mukaisesti”.

Randin henkilökohtaisesti rahoittama palkinto oli vuonna 1964 aluksi 1000 dollaria, sitten hän nosti summan 10 000 dollariin ja lopulta radioasemaketjun tuella siitä saatiin nimensä mukainen ”\$ 100 000 Psychic Prize” samannimiseen radio-ohjelmaan. Vuonna 1996 varsin monivaiheisen rahankeruuoperaation jälkeen internetmiljonääri Rick Adams lahjoitti palkintoa varten miljoona dollaria.

Vuodesta 1989 Skepsis ry on Randin palkinnon innostamana tarjonnut omaa lähes samansisältöistä paranormaalialia haastettaan. Haaste oli aluksi yhdistyksen rahoittamana 10 000 markkaa ja sitä on ajan kuluessa useiden rahoittajien tuella nostettu niin, että se nykyisellään on 20 000 euroa.

Sekä Randin palkinnon että Skepsiksen haasteen hakeamiseen sisältyy esitestausvaihe, joka tehdään muun muassa varsinaisen testijärjestelyn suunnittelemiseksi. 1990-luvulla Skepsis ry teki henkilökohtaisen sopimuksen James Randin kanssa siitä, että myös Skepsiksen haasteen onnistunut vastaus voidaan hyväksyä hänen palkintonsa esites-

taukseksi. Mikäli hakija olisi perinyt tuolloisen haasteemme rahat, hänellä olisi siis ollut myös suora reitti miljoonan dollarin äärelle.

Yrittäjiä Skepsiksen haasteeseen on vuosien varrella ollut erityisesti taikavarpujen ja ajatustensiirron saralla, mutta vaikka koejärjestelyt aina sovitaan yhteisesti etukäteen, kukaan ei ole edennyt esitestausta pidemmälle.

Vuoden 2015 alussa 86-vuotias James Randi ilmoitti jäävänsä eläkkeelle palkintosummaa hallinnoivan ja nimeään kantavan säätiön James Randi Educational Foundation (JREF) johtotehtävistä. Syyskuun ensimmäinen päivä JREF:n johto ilmoitti, että säätiö tulee muuttamaan vuosittaisia stipendejä jakavaksi, eikä vastaajia miljoonan dollarin palkinnolle enää suoraan oteta vastaan. Palkintoa tullaan silti jatkossakin tarjoamaan joissakin erikoistapauksissa julkisuuden henkilöille, kuten selvänäkijöille.

Säätiö tiedottaa muuttuneista säännöistä lisää vuoden 2016 puolella.

Skepsis ry on nyt neuvotellut JREF:n kanssa erillisopimuksen: mikäli joku onnistuu vastaamaan meidän nykyiseen 20 000 euron haasteeseemme, hän edelleen pääsee suoraan miljoonan dollarin palkinnon testiin. Julkisuus ja rahat ovat edelleen taattuina, saimmeko siis vartenotettavia hakijoita?